

OMÜ SAĞLIK BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ

HEMŞİRELİK- YÜKSEK LİSANS PROGRAMI

HEM 622 –ÇOCUK SAĞLIĞI HEMŞİRELİĞİ DERSİ

DR.ÖĞR.ÜYESİ ESRA TURAL BÜYÜK

KONU: ÇOCUK İHMAL VE İSTİSMARI

HEM 622 –ÇOCUK SAĞLIĞI
HEMŞİRELİĞİ DERSİ

Hafta-14

İçerik Planı

- Çocuk İhmal ve İstismarı
- Fiziksel İstismar
- Cinsel İstismar
- Cinsel İstismara Uğradığını Çocuk Nasıl Açıklar?
- Duygusal İstismar
- İhmal
- İstismar ve İhmalde Hemşirenin Rolü
- Kaynaklar

Çocuk İhmal ve İstismarı

- 18 yaşına kadar herkes çocuktur.
- Dünya Sağlık Örgütü'nün tanımına göre bir yetişkinin bilerek veya bilmeyerek çocuğun sağlığını, fiziksel ve psiko-sosyal gelişimini olumsuz etkileyen tüm davranışları, “çocuk istismarı” olarak tanımlanmaktadır.

Ülkemizde
her üç çocuktan biri
istismar mağduru!

- Dünya Sağlık Örgütü tarafından 4 tip kötü muamele tanımlanmaktadır.

Fiziksel İstismar

Cinsel İstismar

Duygusal İstismar

İhmal

1) Fiziksel İstismar

- Çocuğa karşı; sağlığına, yaşamaına, gelişimine veya onuruna zarar veren ya da zarar verebilme olasılığı yüksek, kasıtlı fiziksel güç kullanılmasıdır.

- ❖ Çocuğa işkence yapmak
- ❖ Aletsiz Saldırılar
- ❖ Aletli Saldırılar
- ❖ Zehirleme
- ❖ Su Zehirlenmesi
- ❖ Münchausen by Proxy Sendromu
- ❖ Sarsılmış Bebek Sendromu

2) Cinsel İstismar

- Çocuğun tam olarak anlayamadığı, onay vermesinin mümkün olamayacağı, gelişimsel olarak hazır olmadığı ya da toplumun yasalarına, sosyal normlarına aykırı olacak şekilde bir cinsel etkinliğe dahil edilmesidir.

1. Enest: Birbirleri arasında kan bağı bulunan, çoğu kültürde yasal ya da yasal olmayan kurallarla cinsel birliktelikleri yasaklanmış olan kişilerin cinsel ilişkide olma durumunu ifade eder.

2. Parafili: Cinsel sapkınlıktır. İnsanların büyük bir bölümünün cinsel objesi erişkin insanlardır. Fakat bir bölüm insan var ki cinsel partner ve cinsel doyum için erişkinleri değil, farklı nesne ve çocukları seçmektedir.

3. Pedofili: En az 16 yaşındaki bir kişinin, en az 6 aylık bir süre boyunca, ergenlik dönemine girmemiş, kendisinden 5 yaş küçük bir çocukla cinsel etkinlikte bulunma ile ilgili cinsel yönden uyarıcı fantezilerinin, cinsel dürtülerinin ya da davranışlarının yineleyici bir biçimde ortaya çıkarak eyleme dönüştürülmesidir.

Cinsel İstismara Uğradığını Çocuk Nasıl Açıklar?

Çocuklarla güven ve saygı çerçevesinde kurulan ilişki sonucunda çocuklar bunu doğrudan size anlatmayı tercih edebilirler. Bu çok nadir görülen bir durum olsa da eğer çocuk size istismara uğradığını anlatıyorsa;

- Çok fazla detaylı sorular sormamalısınız (Ne zaman oldu, Sen ne yapıyordun, Karşı çıkmadın mı gibi).
- İstismarcıyı doğrudan suçlayıcı yaklaşımlardan kaçınmalısınız. Çünkü çocuk ona sevgi ile bağlı olabilir, onu incitmekten korkabilir ya da istismarcı çocuğu tehdit ediyor olabilir (Ahlaksız, cezasını bulacak gibi).

- Açıklıkla ve rahatlıkla dinleyin, konuşurken yazılı notlar alın.
- Çocuk size anlatmaya başlamışsa ona dokunmayın ya da sözünü bölmeyin, onu anlatması için takdir edin (Sana inanıyorum. Bana anlattığın için teşekkür ederim gibi).
- Çocuğa teknik süreçlerden ya da anlayamayacağı konulardan bahsetmeyin.

Çoğu durumda ise çocuklar doğrudan gelip bu durumu anlatmaz.

Bu tip durumlarda;

- Dolaylı olarak anlatabilir (Babam geceleri beni uyutmuyor gibi).
- Hikaye halinde anlatabilir (Biri varmış, kötü adam çok kötü şekilde onu elliymiş, arkadaşım annesine söyledi ama o bunu kimseye söyleme dedi gibi).

3) Duygusal İstismar

- Ebeveyn yada çocuğa bakan kişinin davranışları ya da sşzleriyle çocuğun ruh sağlığını bozacak etkide bulunması ve çocuğun bu nedenle bryyeme gelişme ve ruh sağlığı ağısından genetik kapasitesine ulaşmasının engellenmesidir.

Duygusal İstismarın Örnekleri

- Çocuğun ihtiyaçlarını karşılamamak,
- Yardım isteklerini reddetmek,
- Çocuğa yokmuş gibi davranmak,
- Çocuğa yalnız olduğu hissini yaşatmak,
- Çocuğu sözel (bağırarak, küfretmek, yıldırarak) veya fiziksel saldırılara maruz bırakarak veya korkutmak, onu tehdit etmek,
- Kardeşler arası ayırım yapmak,
- Çocuğa sorumluluk baskısı oluşturarak yaşından büyük davranmasına zorlamak.

4) İhmal

Çocuğa bakmakla yükümlü kimselerin;

- 1) Çocuğun beslenme, giyinme, barınma, eğitim, sağlık, diş sağlığı ve sevgi gibi temel gereksinimlerini karşılamada ihmal göstermesi.
- 2) Çocuğun beden ve ruh sağlığının veya bedensel, duygusal, sosyal ya da ahlaki gelişiminin engellenmesi.

İhmal Örnekleri

- Çocuğa yaşına uygun gerekli besinleri vermemek, uzun süre aç bırakmak,
- Mevsime göre giydirmemek,
- Çocuğa temiz olmayan giysiler giydirmek,
- Çocuğun kişisel bakımını yapmamak,
- Çocuğu uzun süre yalnız bırakmak,
- Çocuğu çalıştırmak.

İstismar ve İhmalde Hemşirenin Rolü

- ❖ İstismar ve ihmalin bulgu ve semptomlarını tanıyabilmeli,
- ❖ Çocuk istismarı ve ihmali ile ilgili tam ve düzgün bir tıbbi tanı koyabilmeli,
- ❖ Çocuğun daha fazla zarar göreceği durumlarda acil önlemleri alabilmeli, kanunların izin verdiği şekilde çocuğa bir yer ayarlayabilmeli(hastaneye yatırmak, acil bakım merkezlerine aldırarak vb.),
- ❖ Çocuk ve ona bakmakla sorumlu olanlara karşı objektif ve profesyonel bir tutum içinde olmalı,

- ❖ Aileyle teröpatik düzeyde bir ilişkiye girmeli, bakım sonlandıktan sonra bile ilişkide olmalı,
- ❖ Evdeki diğer çocukları da tıbbi açıdan değerlendirmeli,
- ❖ Tüm istismara uğramış çocukları yasal organlara bildirmeli,
- ❖ Mahkemede tanıklık yapmaktan kaçınmamalı,
- ❖ Çocuklar “Herhangi bir yaralanmam yok” deseler bile bu olasılığın olduğunu bilmeli. (çünkü genellikle çocuklar maruz kaldıkları istismarı söylemezler.)

- ❖ Türk Ceza Kanunu'nun 278 ve 279. Maddeleri doğrultusunda bir çocuğun istismar edildiğinden şüphelenen bir vatandaş veya görev alanında çocuk istismarı ile karşılaşan hemşire ve diğer kamu çalışanları,
- ❖ istimrar şüphesini yetkili kurumlara bildirim yapmakla sorumludur.

KAYNAKLAR

- Özgentürk İ, Çocuk İstismarı ve İhmal, 2014, 11(2).
- EĞİTİM SEN Genel Merkezi, Çocuk İhmal ve İstismarı, Mayıs, 2015.
- Akduman, G. G.; Ruban, C.; Akduman, B; ve Korkusuz, İ. (2005) Çocuk ve cinsel istismar. Adli Psikiyatri Dergisi, Cilt. 3. Sayı. 1, 9-14.
- Gökdağ, D. (2002) Aile Psikolojisi ve Eğitimi, Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Açıköğretim Fakültesi Yayını.
- Taner, Y. ve Gökler, B. (2004). Çocuk istismar. ve ihmali: Psikiyatrik yönleri. Hacettepe Tıp Dergisi 35, 82-86.
- Tıraş, U., Dilli, D., Dallar, Y., ve Oral, R. (2009) Evaluation and follow-up of cases diagnosed as child abuse and neglect at a tertiary hospital in Turkey. Turk J Med Sci 39 (6): 969-977.

